

Proposta d'Annex sobre l'ús de la intel·ligència artificial (IA) en el periodisme

Els continguts generats amb Intel·ligència Artificial (IA), o qualsevol altra tecnologia present o futura, han de respectar els estàndards periodístics i els principis recollits en el Codi Deontològic de la professió periodística a Catalunya. No poden comprometre la qualitat informativa ni afavorir la desinformació.

El compliment d'aquests criteris és indispensable per preservar la confiança del públic i la funció social del periodisme.

1. Responsabilitat periodística

La responsabilitat no recau en la tecnologia, sinó en les persones que la dissenyen, l'apliquen o decideixen utilitzar-la.

2. Supervisió humana

Ha d'existir sempre una supervisió periodística i editorial humana, exercida per professionals, en totes les etapes de producció i difusió de continguts generats o assistits per intel·ligència artificial. Aquesta supervisió ha de permetre valorar la fiabilitat de les fonts, verificar i contextualitzar la informació, detectar errors i garantir-ne la veracitat.

3. Transparència

La transparència és la base de la credibilitat. S'ha d'informar de manera clara, explícita i accessible si s'ha fet un ús substancial de la intel·ligència artificial en l'elaboració de continguts periodístics.

El simple fet d'advertir que un contingut ha estat generat per IA no n'avalua l'acceptabilitat ètica ni el seu valor informatiu.

Aquests materials s'han de sotmetre als mateixos criteris de veracitat, rigor i responsabilitat que qualsevol altre contingut periodístic.

4. Desinformació i manipulació.

Els i les periodistes, així com els mitjans de comunicació, tenen el deure d'evitar la proliferació de continguts generats per intel·ligència artificial que puguin generar o afavorir la desinformació o la manipulació.

S'ha de denunciar l'existència d'aquestes pràctiques i alertar la ciutadania.

5. No discriminació i prevenció de biaixos

La qualitat de les dades és la base d'un bon periodisme. Per tant, s'han de detectar els possibles biaixos presents en els sistemes d'IA emprats, si exclouen minories o reproduïxen estereotips.

Cal evitar que l'ús de la IA introdueixi biaixos, fomenti la polarització, la discriminació o contribueixi a la difusió de discursos d'odi.

6. Garantir els drets

Cal assegurar que els continguts generats mitjançant la intel·ligència artificial no vulnerin drets, com ara els d'autor, de propietat intel·lectual o el dret a la pròpia imatge.

En tots els casos, s'han d'evitar continguts de qualsevol tipus que puguin vulnerar els drets fonamentals de les persones, especialment quan es fan servir tecnologies que poden induir a l'engany o la suplantació.

7. Deepfakes i suplantacions d'identitat

Pel que fa a imatges i vídeos, tal com s'indica en l'annex específic corresponent, els *deepfakes* i altres continguts amb aparença realista generats artificialment són fruit de processos de manipulació o síntesi a partir de materials previs i, per tant, no compleixen els requisits mínims per ser considerats vàlids en contextos informatius.

En el cas dels àudios generats o modificats per IA, no es pot utilitzar la veu de persones reals sense el seu consentiment, especialment si es tracta de figures públiques o reconegudes.

No s'haurien d'utilitzar, en cap cas, *deepfakes*, veus sintètiques ni reconstruccions o simulacions realistes d'àudios, imatges i continguts audiovisuals per representar fets o persones reals en entorns periodístics.

El seu ús només és admissible quan el propi contingut generat per IA constitueixi el fet noticiable i s'identifiqui clarament com a tal.

8. Formació contínua i multidisciplinarietat

Cal rebre formació específica, actualitzada i continuada sobre la intel·ligència artificial per poder incorporar-la en el treball diari, però també per conèixer els límits i els riscos associats. També s'hauria d'incloure en els plans d'estudis de les universitats.

9. Personalització, privacitat, gestió de dades i pluralisme.

Els algorismes de recomanació en els mitjans no han de ficar a l'usuari en bombolles informatives ni impedir l'accés a altres veus. Cal preservar el pluralisme i garantir l'accés a una diversitat de veus i perspectives.

La privacitat és un dret fonamental i únicament s'ha de recollir la informació personal estrictament necessària, amb transparència sobre el seu ús. No es poden compartir dades amb tercers sense consentiment explícit.

10. Eficiència tècnica amb valors periodístics

És desitjable comptar amb equips mixtos que incorporin tècnics i periodistes per a poder dissenyar i supervisar les eines de IA en els mitjans.

Els desenvolupadors que treballin per a mitjans de comunicació han d'entendre i aplicar els principis ètics de la professió. S'ha d'alinejar l'eficiència tècnica amb els valors periodístics.

En aquesta mateixa línia, seria recomanable que el Col·legi de Periodistes de Catalunya i el Consell de la Informació siguin institucions participatives en la regulació de la IA en Catalunya.

11. Aplicació a tecnologies futures

Qualsevol tecnologia present o futura capaç de generar continguts susceptibles de ser utilitzats en mitjans de comunicació, sigui o no IA, s'haurà de sotmetre als mateixos criteris ètics i editorials establerts en aquest annex.

Els principis determinants han de ser sempre la veracitat, la fidelitat a la realitat, la transparència i el respecte als drets fonamentals.